

се именуватъ или „земни люди“ (*Leute des Landes*) или „водни люди“ (*Leute am Wasser*, Roesler 158) — къмъ първата категория¹⁾ принадлежатъ еститѣ — *ma-mies*, вогулитѣ — *ma-kum*, муромцитѣ — *mu-ma*, къмъ втората²⁾ — вотяцитѣ *wut-mort*, мордвинитѣ — *mord-wa*³⁾ — то и въ името *булгар* трѣбва да се търси смисълъ — водни или земни хора. Естествено е, че най-близкиятъ фински езикъ, който споредъ Рөслера може да ни даде удовлетворително обяснение на името, ще е самоедскиятъ. И дѣйствително Рөслеръ намира въ рѣчника на тоя езикъ една дума, която въ разнитѣ самоедски нарѣчия гласи *be*, *bi*, *bu*, но има едно и сѣщо значение — *вода*. И тъй етимологията на *bulgar* е *водни хора* (както *ma-ger* = земни хора). Липсата на *l* въ приведенитѣ самоедски форми не трѣбва да ни смущава, тъй като отъ прил. *belea*, *bileggo* — водентъ се вижда ясно, че *l*-то е изпаднало. (p. 260).

Слѣдъ всичко това не е допустимо, да се говори, че българитѣ били наречени по името на рѣката Волга (*Dass sie aber nach der Wolga benannt worden sind, darf nicht länger vorgebracht werden*. p. 260). Още въ X вѣкъ Волга се нарича *Атил*, което име, споредъ Р., може да е осяцко. Ала, напротивъ, не е невѣроятно, че Волга е получила туй название отъ българитѣ и че нейното име произлиза отъ сѣщия коренъ, като тоя на името българинѣ (т. е. *bul* = вода, Волга вода *xzt' ēξουρν*).

Етимология на българинѣ (*Bulgar*, градъ и народъ намираме) и у *Хуифалови* (op. cit. 254 и 252), обаче тълкуванията му не се отличаватъ съ голѣма яснотъ. Името на старата българска столица той разлага на *bul* и *gar*, тъй като въ зирянското, перското и вотяцкото нарѣчие *gar* = *градъ*. *Bul-gar* би значело *Бул-градъ*, *градъ* на булитѣ. Какви сѣ обаче тия були, Хуифалови на това мѣсто не казва.

По-обстойно се занимава той съ етимологичния смисълъ на *народното* име *Bulgar* (българинѣ). По аналогия на *ma-gar*, *kan-gar*, — *bul-gar*, *böl-gar* трѣбва споредъ него да означава „човѣкъ отъ Волга“ (*Mann von der Wolga*). Ала по-нататѣкъ четемъ, че името *Волга* произхождало отъ *българинѣ* и *bolga* = *wol-ga* като вотяцкото *ud* = на руското *wjat*. Столицата на българитѣ се казвала сѣщо *Bolgar*; вѣроятно съставната частъ на рѣчката, която означава „градъ“, е изпусната; ако не искаме да приемемъ, че *kar*, *gar*, което въ зирянско и вотяцко нарѣчие значи градъ, е тукъ изпуснато, така че *böl-gar* би значело Бол-градъ или градъ на Болянитѣ (*Bohmänner*)⁴⁾.

До колкото може да се разбере отъ горнето, българитѣ сѣ получили името си отъ *Волга*, което име обаче тѣ сами сѣ дали на рѣката. Правилно би трѣбвало да се заключи, че първоначалната форма на рѣката

¹⁾ Ср. *карелски* *ma*, *mu*, *ma*, *зирянски* *ma*, *перс.* *ma*, *mu*, *вогул.* *ma*, *мадж.* *ost*, *myg*, *mu*, *mych*, — *земля*.

²⁾ Ср. *зирянски* *wa*, *oom*, *wu*, *woг*, *черем.* *wis*, *фин.* *weto*, *wesi*, *мордв.* *wäd*, *мадж.* *wix* — *вода*.

³⁾ Ср. и *chondy-chui* и *as-chui* (остяци) нарѣчени така по рѣкитѣ Конда и Асъ, два притока на Обс; *кома* или *перяци*, наречени по р. Кама. Едно самоедско племе на р. *Käsel* Кі се нарича *käsel-gum* и пр. Сѣщо и *ma-ger* (= *маджаръ*) значи собственно *тутѣвъ*; p. 159.